

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 5

Uczeń spełnia wymagania określone dla klasy 4 oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 3) rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść, mit, nowelę, dziennik, pamiętnik oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym motta, punktu kulminacyjnego;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny lub reklamowy;
- 6) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: filmu, muzyki, sztuk audiowizualnych;
- 9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);
- 10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (liczebnik, zaimek, przyimek, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- 3) odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: liczebnika, zaimka oraz określa jego funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- 7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i pod-rzędny oraz typy związków;
- 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 6) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;
- 8) rozróżnia synonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, ikoniczny;
- 5) rozumie akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 4) dokonuje selekcji informacji;
- 6) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: ogłoszenie, życzenia.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 2) doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji.

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

Ferenc Molnár *Chłopcy z Placu Broni*

Henryk Sienkiewicz *W pustyni i w puszczy*

Bolesław Prus *Katarynka*

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz* – fragmenty: zwyczaje i obyczaje, burza

Ignacy Krasicki wybrane bajki

wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, Syzyfie,

Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie

Biblia: stworzenie świata i człowieka, przypowieść ewangeliczna o miłosiernym Samarytaninie

Wybór poezji utwory poetyckie: Jana Lechonia, Juliana Tuwima, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego,
Leopolda Staffa, Zbigniewa Herberta

LEKTURY UZUPELNIAJĄCE

Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza*

Juliusz Verne, *W 80 dni dookoła świata*